CZU:81’42
https://doi.org/10.52505/filomod.2025.33

TEORIA CADRELOR – OPTICA DE ANALIZĂ A DISCURSULUI POLITIC

Galina PETREA
ORCID: 0000-0003-4784-7260
Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Rezumat. *Optica de analiză a discursului aplicând cadrele drept metodă de cercetare este furnizată de pragmatica cognitivă. Analizăm evoluția conceptului de „cadru al evenimentului discursiv” cu aplicare la discursul politic: problemă, conflict, scandal, activism, mișcare socială. Cadrele, structuri mentale, implică selectare și proeminență, dar și omitere, obscurizare; denumite și „pachete interpretative”, ne configurează perceperea evenimentelor. Cadrele evenimentului discursiv conțin elemente schematizate cu structuri gramaticale preferate, stil, uz cultural dar și stereotipuri, ideologie, propagandă. Prezentăm un studiu de caz pe strategii de aliniere a cadrelor, aplicat la o mișcare politică. Difuzarea cadrelor conform modelului de activare a rețelelor în cascadă, ne aduce un aport considerabil la înțelegerea campaniilor de denigrare și dezinformare. Pentru a ilustra dimensiunile și evoluția cadrului am analizat conceptul militantism – orientat spre acțiune, mobilizare, deconspirarea injustiției.*

Cuvinte-cheie: *cadrul evenimentului discursiv, difuzarea cadrelor, activarea rețelelor în cascadă, coerență semantică, componenta atribuțională, agent cauzal, procese strategice de aliniere a cadrelor.*

Frame Theory – an Analytical Lens for Political Discourse

Abstract. *The discourse analysis lens applying frames as a research method is provided by cognitive pragmatics. We analyze the evolution of the frame concept of discursive event with application to political discourse: problem, conflict, scandal, activism, social movement. Frames, mental structures, involving selection and salience, but also omission, obscuring, called "interpretive packages", configure our perception of events. Discourse event frames contain schematized elements with preferred grammatical structures, style, cultural usage but also stereotypes, ideology, propaganda. We present a case study on frame alignment strategies applied to a political movement. The diffusion of frames according to the cascading network activation model brings us a considerable contribution to the understanding of denigration and deformation campaigns. In order to illustrate the dimensions and evolution of a frame, we studied the concept of militancy – action-oriented, mobilization, deconspiracy of injustice.*

Keywords: *discourse event frame, frame diffusion, cascading network activation, semant coherence, attributional component, causal agent, strategic proceses of frame alignment.*

Cadrul, încadrarea este un concept, care aparține sociologiei, psihologiei cognitive, prin extensie și aplicativ lingvisticii cognitive: gramatica, semantica și pragmatica cognitivă. În studiul de caz prezent, vom utiliza conceptul dat cu referire la discursul politic. *Încadrarea* a dobândit tracțiune în calitate de concept într-o diversitate de domenii disciplinare, inclusiv la luarea deciziilor, comunicare și studii mediatice, studii a mișcărilor sociale, știință politică, studii ale conflictului și negocierilor și studii ale administrării și politici publice. *Frame*-ul, cadrele servesc drept o metodă, un instrument de analiză, ceea ce ne propunem să demonstrăm. Începem studiul aplicativ prezent cu o trecere în revistă a celor mai importante contribuții la teoria cadrelor, cât și aplicarea acestea pentru investigarea evenimentelor discursive din domeniul social și politic.

Merlijn van Hulst, în articolul *Discourse, framing and narrative: ways of doing critical, interpretive policy analysis,* vorbește despre abordări ale analizei critice de interpretare a politicilor din domeniul social: *analiza discursului, cadrelor și narațiunii*. *Analiza discursului* este studiul despre cum puterea este impregnată în limbaj. *Analiza cadrelor* implică studiul construirii sensului și explorează ce elemente din realitate sunt strategic aduse în prim-plan și care sunt lăsate în planul din spate, include sau exclude voci, idei, interese în politici și luarea deciziilor. *Analiza narativă* investighează cum oamenii înțeleg evenimente, circumstanțe și caractere (Hulst, 2024, p. 74).

Una din contribuțiile de bază ale lui Erving Goffman, sociolog este faptul că, la teoria cadrelor s- realizat *cadre primare naturale* și *sociale*. *Cadrele primare* sunt primul punct în organizarea experienței: „Noi tindem să percepem evenimentele în termeni de cadre primare; acțiuni ale traiului de fiecare zi sunt înteligibile datorită la niște cadre primare care le informează". Autorul subliniază că ***frame-ul*** / ***cadrul natural*** „identifică evenimentele văzute drept nedirecționate, neorientate, neanimate, neghidate, pur fizice", în timp ce **cadrele sociale**" oferă o înțelegere contextuală pentru evenimente care încorporează voința și efortul care controlează inteligența, un rol actant direct, real, principalul agent fiind ființa umană" (Goffman, 1974, p. 22).

Cadrele stabilesc expectanțe referitoare la stereotipuri, roluri și circumstanțe. Mai întâi, cadrele implică selectarea și redarea unor aspecte ale unei probleme proeminente; alte considerațiuni sunt omise, implicând o relevanță mai mica pentru înțelegerea unei probleme. În al doilea rând, cadrele dau sens, urmează o idee centrală organizatoare. Nu orice set de considerațiuni selectate constituie un cadru; este nevoie de o coerență semantică, care îl redă drept semnificativ. În al treilea rând, cadrele îndeplinesc niște funcții argumentative: ajută să definească situații, să stabilească lanțuri cauzale, să ofere niște standarde evaluative. Deși nu toate cadrele implică toate aceste funcții (*a încadra* este a construi un argument), acestea mereu structurează realitatea în moduri, care ar servi unor scopuri. Deoarece cadrele sunt strategice, selectarea considerațiunilor accentuate se subordonează ideii organizatoare, pe care un agent dorește s-o impună realității. Spre deosebire

de cadrele mediatice, cadrele sponsorizate de organizatorii mișcărilor sociale sau de actorii politici, în mod deschis, servesc scopul definirii situațiilor, fiind suport pentru anumite revendicări speciale (Baden, 2010, p. 4).

Tamas Dombos susține ideea semnificației culturale profunde – care afectează procesul de încadrare, formând o parte a structurării oportunității discursive, la care procesul de încadrare trebuie să se alinieze, dacă se aspiră la o reușită. Din punct de vedere macrodiscursiv, semnificațiile culturale profunde contează mai mult decât intenționalitatea procesului de încadrare, din partea unor anumiți actori (Dombos, 2012, p. 5).

Robert M. Entman, profesor în Comunicare și Științe Politice, Universitatea de Stat din Carolina de Nord, pornește de la faptul că încadrarea, în esență, implică **selectare și proeminență (*salience*)**. *A încadra* înseamnă a selecta unele aspecte ale unei realități percepute și a le face mai proeminente într-un text de comunicare, astfel încât să promoveze o anumită definire a problemei, o interpretare cauzală, o evaluare morală și / sau o recomandare a tratării pentru problema descrisă. În mod tipic, cadrele diagnostichează, evaluează și recomandă. Robert M. Entman a scris mai multe cărți despre putere, scandaluri, încadrarea narativelor, tăceri pe arena politică din SUA. Majoritatea lucrărilor, cărți de autor și articole despre *frame* / *încadrarea* drept metodă de cercetare, investigare, analiză. ***Activarea „în cascadă" a rețelei / Cascading Network Activation*** prezintă o re/modelare a distribuției încadrării, pe care o vom aplica experimental la un studiu de caz (Entman, 1993, p. 52).

William Gamson a introdus ideea despre cadre – „pachete interpretative"/ *interpretive packages* (Gamson, 1992, p. 62), structuri dezvoltate, împletite în jurul unei idei centrale, care organizează. Cadrele articulează niște sensuri aruncând lumină asupra anumitor elemente ale realității, dar, în același timp, obscurizând altele. Conform acestor autori, analiza cadrelor este o metodă care descrie modalitățile în care cadrele sunt produse, mobilizate și interacționează. Aceasta dezvăluie modul în care persoanele se poziționează în raport cu cadrele existente, identifică consecințele la nivel de cadre, în anumite contexte (Mendonça, 2022, p. 345).

În limbajul politic*, încadrarea* este o tehnică importantă pentru a influența publicul. Un cadru încorporează un anumit punct de vedere pe un anumit subiect, care presupune și o evaluare. Cadrele funcționează printr-o reluare continuă: succesul lor depinde de continuitate, care asigură cunoștințe tacite de fundal pentru public. Comunicarea politică mereu are scopul de a influența publicul, pentru că are nevoie de validare și de legitimizare. Esența încadrării este cea de a pune un obiect într-o structură cognitivă preexistentă, după cum Lakoff (2010, p. 72), definește: „Cadrele sunt niște structuri mentale care conturează modul în care noi vedem lumea".

Conceptul *cadru*, așa cum este utilizat în studiul mișcărilor sociale, este preluat din lucrarea lui Erving Goffman, psiholog și sociolog, care postulează următoarele:

cadrele denotă schema de interpretare, care le permite persoanelor să localizeze, să perceapă, să identifice și să eticheteze evenimentele din spațiul lor de viață, cât și din lume, în general (Goffman 1974, p. 22). Cadrele acțiunii colective, de asemenea, îndeplinesc o funcție interpretativă, simplificând și condensând aspecte ale lumii, dar în feluri în care sunt intenționate să mobilizeze potențiali aderenți și constituenți, să acumuleze sprijinul spectatorilor pasivi și să demobilizeze antagoniștii. William Gamson a numit *cadrele discrepante – cadre ale injustiției*. Dacă fenomenele individuale pot fi interpretate în contextul unor valori universale sau cadre ideologice, atunci acestea primesc o încărcătură normativă (Gamson, 1992, p. 68). Dacă o problemă poate fi atașată unei structuri de valori, împărtășită și impregnată profund în mentalitatea publică, atunci este o urgență în soluționarea problemei. Interpretarea fenomenelor noi, de-a lungul unei scalări de dreapta-stânga, este o e formă de încărcătură a unei probleme, adesea utilizată de partide politice. Cauza apariției unei probleme nu trebuie să fie individualizată drept autoresponsabilitate, dar trebuie să fie atribuită unui *actor colectiv extern*. Dacă șomajul ar putea fi etichetat drept un eșec personal, atunci șansele ca acesta să fie văzut drept o problemă societală sunt mici. Dacă activiștii unei mișcări doresc să atenționeze oamenii asupra unei probleme, ei trebuie să releve cauzele problemei identificate și să atribuie cauzele unor actor colectivi externi. Procesul de personalizare leagă problema cu niște agenți cauzali, concreți și vulnerabili. Dacă este posibil de mers dincolo de personalizare și de a imputa intenția unui agent cauzal (*intenționalitate*), atunci puterea de mobilizare a interpretării poate fi reintensificată. Intenționalitatea este deosebit de sporită, dacă intenția unui agent cauzal a fost urmărirea unui interes anumit, cum ar fi îmbogățirea personală, în opoziție cu binele comun.

O altă etapă a stigmatizării unui agent cauzal este *moralizarea* – transformarea unei diferențe de opinie pe o problemă într-o discriminare a acelor persoane, care au exprimat o opinie. Antonimul pentru *legitimizarea* justificării proprii într-o mișcare socială de apărare a unui drept, a unui actor colectiv și de înaintare de cerințe este *delegitimizarea* alternativelor funcționale.

Charles Fillmore observa, la fel ca și semanticienii cognitiviști, că semantica oferă conținut, asupra căruia structura gramaticală efectuează *o funcție de configurare* (Fillmore 1982, p. 116). Gândindu-ne în felul acesta, putem vedea că orice categorie gramaticală sau configurație își impune cadrul său, încadrarea pentru materialul pe care îl structurează. De exemplu, distincția dintre construcțiile active și pasive constă în faptul că oferă acces la încadrare distinctă de structurare a scenei, a conținutului. În timp ce diateza activă preia perspectiva **agentului** în propoziție, diateza pasivă adoptă perspectiva **pacientului**. Diateza pasivă apare în context drept o construcție marcantă, pe care adepții teoriei și metodei de cercetare a discursului – *Analiza Critică a Discursului,* o prezintă drept o caracteristică observabilă, care poate fi în continuare decodată pragmatic. La teoria și la metoda *Analiza Critică a Discursului* mă voi referi separat, pentru că este importantă pentru imaginea de ansamblu și cercetarea, în particular, a discursului parlamentar.

În literatura de specialitate, *cadrele* presupun două componente: seturi de **atribute-valori** și **invariante structurale**. Un **atribut** este un concept care reprezintă un aspect al unui întreg mai mare. Valorile sunt niște concepte subordonate care reprezintă subtipurile unui atribut. Așa cum remarcă autorul: „Atributele într-un cadru nu sunt niște *sloturi* / compartimente independente, dar sunt adesea corelaționate conceptual […] atributele fundamentale ale unui cadru corelează, adesea apărând ambele la diverse contexte" (Vyvyan, 2006, p. 223).

DEFEND. Definiție: A Defender responds to an Assailant's attack on a Victim by directly, and usually violently, countering it.

Elementele (atributele-valorile) cadrului: aggressor, apărător, instrument, locația atacului, locația protagonistului, manieră, mijloace, loc, scop, timp, victim.

❑ Pete Hegseth Secretary of War, it used to be Secretary of War, then we became politically correct and they called it Secretary of Defense (Donald Trump). *Secretary of War* al țării care a oprit 5 războaie! Și avem speranțe pentru al 6 focar să fie stins, deoarece SUA și-au asumat rolul de mediator în oprirea războiului ruso-ucrainean, cât și pornirea unor tratative de încheiere a unei păci bazată pe garanții de securitate pe termen îndelungat.

❑ We're looking more to our allies and partners to be force multipliers alongside the United States (Pete Hegseth).

Încadrarea – atributele sunt preluate din aplicația *FrameNet*, o elaborare de-a părintelui teoriei cadrului – *Charles Fillmore* (https://framenet.icsi.berkeley.edu/).

Sarcini de încadrare de bază. Încadrarea acțiunii colective este construită pe măsură ce aderenții la mișcare negociază o înțelegere împărtășită la vreo condiție sau situație problematică, pe care ei o definesc drept una care necesită o schimbare, fac atribuții referitor la cine este vinovat, articulează un set alternativ de aranjamente și îi îndeamnă pe alții să acționeze concertat pentru a afecta schimbarea. Mai mulți cercetători (Benford, 2000, p. 615) descompun ideologia în trei părți componente și sarcini: **1. *încadrare a diagnosticării: identificarea problemei și atribuție*; *2. încadrare de prognosticare*; *3. încadrare motivațională*.**

Urmând aceste sarcini fundamentale de încadrare, actorii mișcării sociale se ocupă de probleme interconectate de **mobilizare a consensului** și **mobilizare a acțiunii**. Altfel spus, prima componentă încurajează/facilitează acordul, iar ce cea din urmă încurajează acțiunea, mișcând oamenii de la balcon pe baricade. Referitor la încadrarea de diagnosticare, mai multe studii de caz se axează pe elaborarea și pe articularea la ceea ce William Gamson consideră *cadre de nedreptate – injustice frames*... Cercetătorii au tratat empiric identificarea și analiza diverselor tipuri de încadrări: de diagnosticare, prognosticare și de mobilizare la acțiune specifică mișcărilor sociale.

Multe studii de specialitate tratează modalitățile, în care mișcările sociale identifică victimele (raportate la o anumită nedreptate) și amplifică gradul de victimizare a acestora. În linii generale, aceste studii sprijină conceptualizarea *cadrelor nedreptății* / *injustice frame*, formulată inițial de William Gamson

drept o modalitate de interpretare, premergătoare neconformității colective, a protestului și /sau a rebeliunii, generate și adoptate, care vin să definească acțiunile unei autorități nedrepte. Mișcările sociale caută să remedieze sau să modifice vreo situație problematică, prin urmare, acțiunea direcționată este condiționată de identificarea surselor, a cauzalității, a vinovăției și/sau a agenților vinovați. ***Componentă atribuțională*** a cadrului-diagnostic se ocupă de această funcție, focusându-se pe vinovăție sau pe responsabilitate.

Mai nou, teoreticienii mișcărilor sociale au atras atenția la modurile în care activiștii se angajează în *încadrarea de delimitare a granițelor* și în ***încadrarea adversarială***, legată de procesele atribuționale (caută să delimiteze între bine și rău, să creeze protagoniști și antagoniști ai mișcării). ***Încadrarea de prognosticare*** implică articularea unei soluții propuse pentru o anumită problemă sau, cel puțin, a unui plan de atac și strategii de a executa planul respectiv. Adresează întrebarea despre *ce este de făcut*, la fel ca și problemele de consens și de mobilizare a acțiunii.

Încadrarea motivațională oferă un apel la luptă, la arme sau rațiunea pentru a se angaja într-o acțiune colectivă ameliorativă. Ocupându-ne de această sarcină a cadrului, duce la componenta de agent activ a cadrelor acțiunii colective. Într-un studiu despre mișcarea de dezarmare nucleară, Benford a abordat această problemă de agent activ, identificând patru vocabulare generice ale motivelor, la nivel de interacțiune: activiștii mișcării, susținătorii de bază, recruții etc.: *vocabularele de severitate, urgență, eficacitate și proprietate*. Aceste vocabulare sociale construite propune aderenților niște relatări captivante, pentru a fi angajați într-o acțiune colectivă și pentru a fi menținuți.

Procese discursive: se referă la discuții și conversații – acte de vorbire, cât și comunicările scrise care au loc în contextul, în legătură cu activitățile mișcării. Cadrele acțiunilor colective sunt generate de două procese discursive de bază, care interacționează: *cadrul de articulare și cadrul de amplificare* (Benford, 2000, p. 623).

Procese strategice. Mai multă atenție empirică a fost dedicată proceselor strategice asociate cu încadrarea mișcărilor sociale. Procese strategice se referă la procesele de încadrare care sunt deliberative, utilitare și orientate spre scop. Cadrele sunt elaborate și dezvoltate, pentru a atinge anumite scopuri – de a recruta noi membri, de a mobiliza noi aderenți, de a achiziționa resurse. Eforturile strategice ale organizațiilor mișcărilor sociale, pentru a-și conecta interesele lor și cadrele interpretative cu acelea ale potențialilor constituenți și furnizatorilor de resurse, reali prezenți sau potențiali, au fost conceptualizate drept ***procese de aliniere a cadrului*** / *frame alignment processes*. Patru procese strategice de aliniere au fost identificate și cercetate: **corelarea cadrelor (*frame bridging*)**, **amplificarea cadrului, extensiunea cadrului**, **transformarea cadrului** (Fig. 1), fără a specifica subiectul la care aceste strategii se referă (Benford, 2000, p. 624).

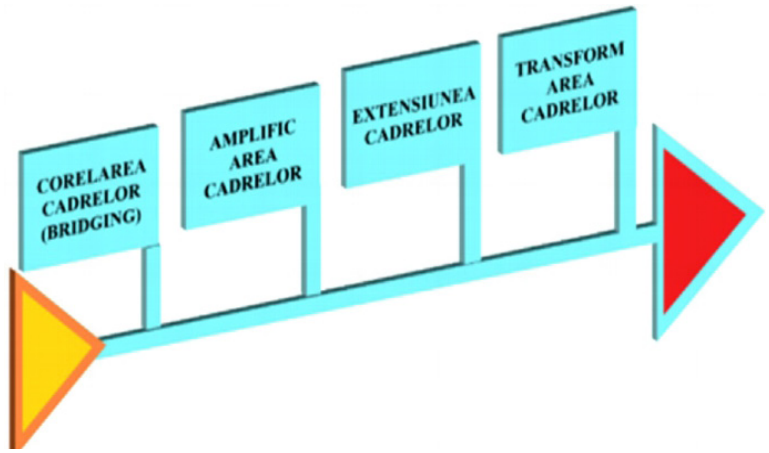


Fig. 1. Procese strategice de aliniere a cadrelor
(elaborat de autor în baza surselor).

Corelarea cadrelor (*frame bridging*) se referă la asocierea a două sau a mai multor cadre congruente ideologic, dar structural neconectate referitoare la o anumită problemă. Corelarea poate apare între o mișcare și o persoană individuală, prin legătura cu organizarea unei mișcări cu sentimente nemobilizate sau grup de opinie publică, sau de-a lungul mai multor mișcări sociale. Avem exemplul mișcării protestatare din Republica Moldova din 2015, când cauza inițială a mobilizării maselor a fost formulată/ *încadrată* drept furt masiv din sistemul bancar – *furtul mileniului*/*jaful miliardului*, scandalul creditelor neperformante și plus falimentarea Băncii de Economii, intrat in istoria infamă a Moldovei, deși guvernările următoare, prezente au depășit în volum cu mult furtul concertat din caznaua statului. Alături de *Platforma Dreptate și Adevăr*, inițiatorul și catalizatorul, mobilizatorul mișcării populare, au amplasat corturile *Partidul Socialiștilor* și *Partidul Nostru*, foarte diferite ca ideologie, componență și coloratură, dar care rezonau cu lupta împotriva jafului din sistemului bancar și cu atacul hibrid asupra caznalei statului.

Amplificarea cadrelor implică idealizarea, decorarea, clarificarea sau revigorarea valorilor sau convingerilor existente. Dacă un cadru declarat rezonează cu factorii-cheie, constituenți potențiali, atunci cadrul accesează valorile culturale existente, convingeri, narative, înțelepciune populară etc. și nu este surprinzător faptul că majoritatea mișcărilor caută să amplifice valorile și credințele existente. De exemplu, mișcarea protestatară *furtul miliardului*: se vedeau, se simțeau, se auzeau, se percepeau deja consecințele dezastruoase ale furtului miliardului. Deci încadrarea inițială pentru mișcarea protestatară – împotriva agenților furtului miliardului, se mai amplifică, se ramifică cu pierderi individuale de bani privați ai deponenților Băncii de Economii, sărăcia catastrofală, abjectă a maselor de populație, înlăturarea de la putere și, eventual, pedepsirea agenților, protagoniștilor *jafului miliardului*, care continuau schemele de delapidare de la posturile de înalți demnitari de stat.

Extensiunea cadrelor presupune descrierea intereselor și a cadrelor unei organizații de mișcare socială, extinse dincolo de interese primare, pentru a include probleme sau preocupări de o importanță majoră pentru alți potențiali aderenți. Cu referire la studiul de caz din istoria neo-modernă a Moldovei – mișcarea protestatară *furtul miliardului* avem o extensiune a cadrului inițial, declanșată de evenimentul jafului enorm și de sabotarea orchestrată a statului de către clasa politică, sistemul judiciar și … sistemul anticorupție, cabinetul de miniștri care procedează ca *struțul cu capul în nisip* și că nu văzuseră, auziseră de câteva etape escaladante de devalizare; votează concertat, deschis ridică mâna, pentru a acorda băncii falimentate, sângerânde din care se cărau *credite* neperformante care niciodată nu mai aveau să fie întoarse de *beneficiari*, se votează cu prezentarea la TV a încă o garanție de la Banca Națională – salvatorii sistemului bancar! Dar acest infam cabinet de miniștri nu este investigat judiciar, ci ies *camelionește*, cu *o budionovka* revoluționară pe creștet și un rucsac turistico-muncitoresc și își marchează prezența pe marginea mișcării de protest – cu extensiunea – lupta anticorupție (!). Această încadrare cinică, distorsionantă, manipulatoare devine cauză de campanie în alegeri, stindard fluturat pentru a reaccede la putere.

Transformarea cadrului, ultimul proces de aliniere strategică, se referă la schimbarea înțelegerilor și a semnificațiilor mai vechi și/ sau la generarea de altele noi. Puține studii despre mișcări sociale se ocupă explicit de această aliniere a cadrelor.

În studiul de caz examinat, avem mișcarea protestatară declanșată în perioada *momentul devalizării sistemului bancar și furtului miliardului*; cum metaforic s-au prezentat zecile de camioane pline cu miliardul furat, pentru ca oamenii de rând să înțeleagă magnitudinea crimei. Încadrarea dată cunoaște o transformare: o redefinire a agentului cauzal și atribuția – antagonistul: oligarhii, crima organizată, corupția (nu demnitarii corupți, structurile statului corupte), dar abstractizarea – fenomenul corupției. *Locusul* atribuției cauzale, cine este vinovatul, evoluarea se schimbă de la oligarhi la fenomenul corupției, în general, dar și la crima organizată, inclusiv sabotaj al statului din exterior – război hibrid, factorul *spălătoria rusească de bani*, caracatița internațională, în care sistemul corupt moldovenesc era doar o picătură în ocean – o firmă-fantomă care licărea, își îndeplinea funcția criminală și dispărea tot peste noapte. Reîncadrarea discursului a luat deja *locusul* de atribuție externă, război economic, război hibrid, făcând conexiunea cu alte scheme frauduloase desfășurate regional.

Robert Entman își reevaluează și remodelează teoria sa, anterior emisă, referitoare la distribuția cadrelor cu efect de activare a rețelei „în cascadă”. Conform modelului elaborat anterior, referitor la activarea „în cascadă” a rețelei, la difuzarea cadrelor, Robert Entman îl aplică pentru a încadra interpretarea în mai multe situații de scandal public de magnitudine, conflicte, dar și în evenimente politice de anvergură mondială. Pentru din urmă, autorul prezintă modelul „în cascadă” drept *start*, fiind formulate și propagate de la topul ierarhiei administrației statului, președinte, Casa Albă și agențiile cabinetului de miniștri, spre treapta imediat inferioară – elitele non-administrație (congresmeni și s*taff*-ul congresului, experți, *lobby*-ști), spre treapta a treia: mass-media instituționalizată, dominantă (*mainstream*) (jurnaliști,

organizații de știri, care ajung la auditoriul în masa și sunt legate prin norme de obiectivitate), apoi avem discurs mediatic (rețele care încadrează mesajul și imaginile) și ajung acele încadrări la baza piramidei, ierarhiei – membrii publicului, ale căror sentimente erau comunicate imperfect elitelor și mass media prin astfel de indicatori ca sondajele de opinie (Entman, 2018, p. 300). La fiecare nivel, rețelele de asociere făceau legături, în mod variat, dintre idei, simboluri comunicate și oameni. Deși exista o reacție slabă de răspuns și fiecare nivel juca vreun rol în difuzarea schemelor, a cadrelor interpretative, în această ierarhie simplă, ideile se relevau, în principiu, de la top spre bază: ***elite → media → public*** (Fig. 2).

Odată cu maturizarea mijloacelor de informare în masa, autorul propune o reevaluare la această activare a rețelei „în cascadă"", prin prisma la cinci noi valori activate digital în fluxul de informație și cadre social-politice: **platforme, analitică, algoritmi, mass media ideologică și actori neonești / escroci distorsionanți.**

Recent, conceptul ***collusion*** a fost propulsat în spațiul public și a devenit foarte popular, conturând un cadru de motivare a unei intervenții ilegale. Am recurs la definiția propusă de sursa www.babelnet.org, care propune informații din diferite surse: enciclopedii, glosare, platforme, într-o rețea de concepte și care, pe lângă textul definiției, prezintă o rețea de legături, imagini și de *link*-uri la surse, inclusiv multimodal, nu doar textuale.

Coluziunea**,** un acord secret, fraudulent, complotant între două sau mai multe părți, pentru a limita libera concurență prin înșelătorie sau lipsirea altora de drepturile lor legale sau pentru a obține un obiectiv interzis prin lege, de obicei, prin fraudarea sau prin câștigarea unui avantaj inechitabil. Sinonime: *conspirație, manipulare, complotare, practici anti-concurențiale*.

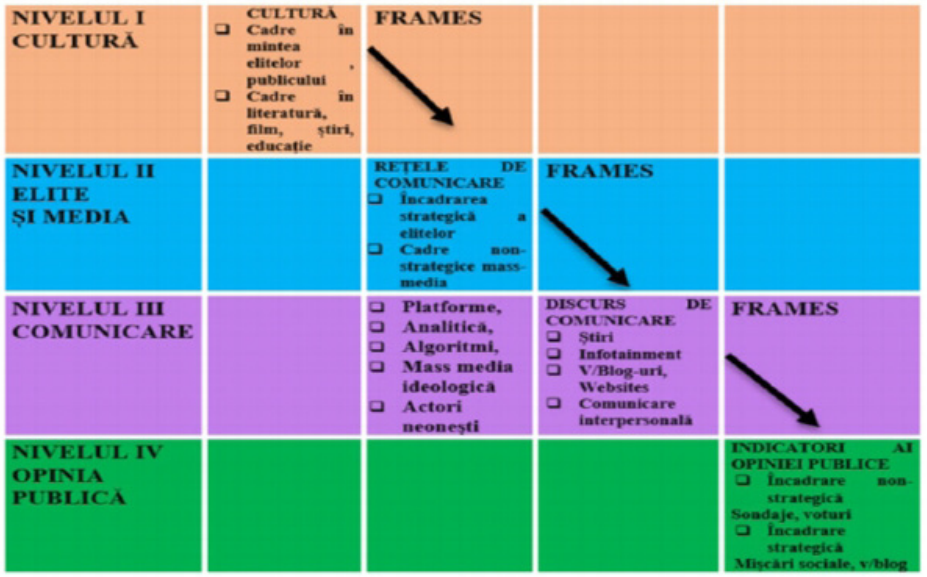


Fig. 2. Cadrul și activarea „în cascadă" a rețelei
(elaborat de autor în baza surselor).

Conceptul *collusion* a fost utilizat, pentru a invoca *frame*-ul la nivel de la interferență a Rusiei pentru a influența alegerile din SUA din 2016. Procesele democratice din SUA sunt activități electorale în an prezidențial; durează un an, cu raliurile în fiecare stat federal, dezbateri între candidați promovați de partidele respective, amplu mediatizate; partizanat de aripa dreapta, agenda conservativă (*Partidul Republican*) sau de stânga, agenda liberală (*Partidul Democrat*), toate acestea generează o concurență politică acerbă și polarizare. Modelul elaborat anterior (care a vizat activarea „în cascadă" a rețelei și difuzarea cadrelor discursive de către Robert Entman) poate fi descris astfel: spirală ierarhică top → baza piramidei sociale. *Framing*-ul, încadrarea la *collusion* și intruziunea, interferența rușilor a fost un complot orientat împotriva concurentului electoral Donald Trump, venind de la elita taberei *Partidului Democrat*. Această învinuire a fost ventilată atât de intens, încât și-a atins scopul – candidatul nu a pierdut alegerile, însă pe parcursul întregului său mandat s-a simțit vulnerabilizat de retorica coluziunii ruse. Încadrarea *collusion* a avut un efect devastator; scandalul *Russiagate* s-a asociat cu precedentul scandal *Watergate* din 1972, când președintele Richard Nixon, în urma unei investigații, a fost acuzat de abuz de putere, spionaj, colectare de fonduri din surse obscure. Deci *framing*-ul *collusion* a venit de la *top*, distribuit insistent și consecvent de elite, congresmeni*, mass-media* părtinitoare, cât și de la *mainstream*, ventilată sub formă de propagandă a auditoriului-țintă: poporul.

Recent Tulsi Gabbard, Șeful Serviciului *Intelligence Congressman Conservativ*, o ex- democrată, ulterior, în 2022 – candidată independentă, neafiliată la vreun partid, desecretizează un raport confidențial și corespondența, comunicările secrete referitoare la acel raport. Tulsi Gabbard, într-un *briefing* la Casa Albă de 1 oră și audieri în comisiile congresului, prezintă operația *Russiagate* drept o teorie conspirațională, o campanie de defăimare și de denigrare a președintelui din oficiu, Donald Trump. Acest fapt este probat prin desecretizarea corespondenței și a acțiunilor, demonstrând că administrația statului au dat ordin ca raportul să fie redactat și serviciile de inteligență să declare că a fost interferență rusă în favoarea unui candidat – o coluziune, complot.

În continuare, scandalul *Russiagate* de la White House devine o poartă, *o paradigmă*, un șablon, un *frame* de încadrare a unui discurs-țintă de denigrare a oponenților politici și de dezinformare, după cum afirmă expertul în științe politice Dan Dungaciu într-un *podcast* la *Marius Tucă Show* (*Gândul.ro*). Dânsul consideră scandalul *Russiagate* de la Washington drept modelul după care au fost anulate alegerile din România, decembrie 2024. Iar cadrul discursiv de influența rusă a fost invocat de către Ursula von der Leyen, când a încercat să se apere de învinuirile aduse în încercarea de a i se acorda vot de neîncredere, moțiune de cenzură: grupul care vrea să o împiedice este omul Moscovei, face jocul rușilor. Profesorul Dan Dungaciu găsește că: „astăzi, până și în RM, cei care nu sunt de acord cu un personaj politic, chiar dacă sunt din aceeași tabără europeană, fac jocul rușilor. *Nu ești omul nemijlocit al FR, dar faci jocul Rusiei*, pentru că nu lași pe candidatul cela

să câștige nederanjat. Toată această obsesie cu Rusia, fără probe, vorbim despre șabloane și etichete. Paradigma de funcționare a acestei operațiuni este acolo și s-a răspândit. În spațiul european, ei prelungesc această narațiune. Ursula von der Leyen s-a apărat invocând exact aceleași lucruri: partea rusă, manipularea, dezinformarea" (*Gândul.ro*).

Gerhards Jürgen elaborează o prezentare grafică a tipului ideal al dimensiunilor și strategiilor frame/cadrului (Jürgen, 1995, p. 228), pe care noi o aplicăm în Figura 3, Studiul de caz – **militantism**. Liviu Zgârciu scrie articolul *Ioachim Crăciun și militantismul istoriografiei clujene interbelice* (Zgârciu, 2009, pp. 171-181) despre o personalitate academică, promotor cultural, istoric de la Universitatea din Cluj, care mai presus de toate era un apărător al valorilor naționale și militant, slujea intereselor neamului românesc în perioadă istorică interbelică și postbelică. Pornind de la un citat, semnat de Nicolae Iorga, referitor la rolul istoricului în societate, lansează conceptul *militant*, un neologism din 1949, împrumut din franceză în limba română. În DEX este sinonim relativ cu lexemul *combatant,* cu funcția de adjectiv.

Militantism extrem reacționar-protestatar de mobilizare. Articolul utilizează o evoluție a conceptului-cadrului semantic *militant,* mai ales în zona transilvăneană, școala clujeană, caracterizată printr-un *militantism extrem* și *cea mai accentuată formă de militantism,* apoi, mai târziu – *militantismul a îmbrăcat haine mai subtile,* pentru că „istoricii ardeleni care gustaseră înainte de 1918 din politica școlară de maghiarizare" rezonau cu o anumită problema socială.

Acest cadru cunoaște o evoluție, o transformare, o amplificare. De la o formă combatantă activă, cauzată de prezența masivă a naționalilor de etnie maghiară, care se considerau superiori cultural, și datorită creșterii progresive a „agresivității discursului istoric", militantismul devine o campanie, demers de afirmare și de propagare, cu emfază pe necesitatea primordială de studiere a istoriei.

Militantism prin cercetare-investigare, intervenționist cu caracter de contra-agent activ – colectare de date utile, creare de baze de date relevante, operaționalizarea datelor în retorică defensivă, dar și contraintelegență și promovare. Pentru a combate mitul despre inferioritatea intelectuală a românilor, care nu ajungeau să fie profesori și să predea în învățământul universitar, unde preponderent erau profesori maghiari, Ioachim Crăciun aduce contraargumente dure prin cifre, date statistice, sondaje, colectarea de date care să evidențieze superioritatea românilor.

Militantism *lobby*-ism, *advocacy* diplomatic și strategic în slujba intereselor naționale. Sesizând pericolele revizionismului maghiar în ce privește Transilvania, Ioachim Crăciun (Crăciun, 2009, p. 171) scrie un studiu, pe care îl publică strategic în limba franceză, după tratatele semnate la Paris. Manifestă protest împotriva tendinței ungurilor de a transforma clasele sociale românești din Ardeal într-*o mare clasă de servitori*; țăranii fuseseră împroprietăriți ulterior. Acest tip de militantism inteligent este diferit de activitate agresivă subversivă, pentru care alții erau și încarcerați.

Militantismul-propagandă, de demobilizare le amintea insistent minorităților maghiare despre politica nediscriminatorie a statului; astfel, clasei mijlocii ale respectivei minorități i s-a acordat aceleași drepturi și privilegii. Totodată, se relevă faptul că intelectualitatea română a fost mult timp nedreptățită, neavând acces la educație, fiind menținută intenționat în ignoranță și fiind înlăturată de la patrimoniul cultural.

Militantismul reacționar-rectificator deconspira, destructura prin intervenție recenzând lucrări apărute în maghiară, în care depista momente „de denigrare" a românilor.

Militantismul radical-șovinist a fost acuzat că, la o conferință, s-a prezentat un studiu despre relațiile româno-maghiare în mod tendențios, pe linie șovinistă.

Dacă aplicam schema ideală a cadrului (vezi Fig. 3), putem constata următoarele:

Cadrul ***MILITANTISM* – orientat spre acțiune, mobilizare, deconspirarea injustiției, Definiția conceptului**: Militantismul, se referă la atitudinea sau la activitatea unei persoane, care militează pentru o cauză, fiind un luptător activ, un combatant. Aceasta include angajamentul intens și susținut pentru promovarea și apărarea unei idei sau a unui ideal (*BabelNet*).

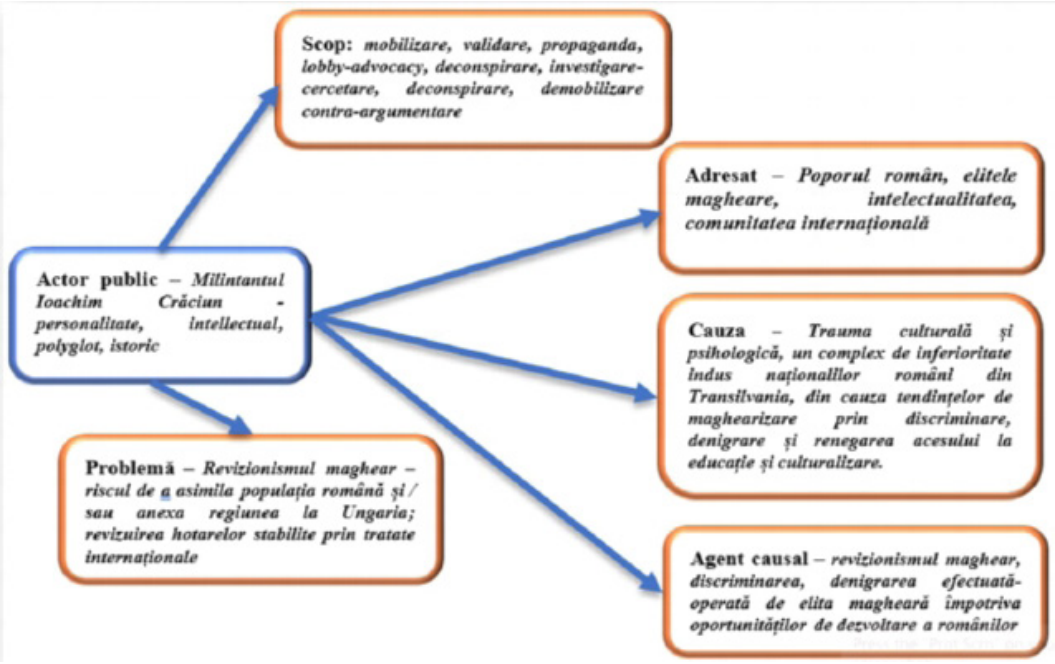


Fig. 3. Dimensiunile și strategiile tipului ideal de *frame*/*cadru*
(elaborat de autor în baza surselor).

Concluziile noastre sunt preliminare. Acest studiu aplicativ, ulterior încorporat în textul tezei de cercetare, ne aduc lumină *în cutia neagră* a reflecțiilor, cogniților, cum sunt formulate cadrele – niște microscheme, care se inserează în discursul

mediatic, public. Cel mai atractiv este procesul de selectare, dar și de deselectare a elementelor unui argument sau a motivării pentru o problemă, componenta motivațională și cea atribuțională – *locusul* de atribuție, agentul cauzal. Difuzarea cadrului într-adevăr cunoaște o intervenție considerabilă, pentru că activarea „în cascadă" a rețelelor poate începe nu neapărat de la *topul* puterii, dar de la *eșalon*, nivelul doi; cadrele pot fi elaborate și ventilate, propulsate în discursul public de către agenții comunicatori – *mass-media mainstream*, ideologie sau de un *v/blogger* de rezonanță cu priză la public. Iar reacția de *feedback* nu obligatoriu va fi măsurată prin sondaje, metodă imperfectă, dar și prin algoritmi, robotică, AI etc. de pe platformele sociale de comunicare.

Referințe bibliografice:

1. *BabelNe*t [online]. Disponibil: https://www.babelnet.org.

2. BADEN, Christian. Contextualizing frames in political discourse: using semantic network analysis to investigate political parties' framing strategies in the Dutch EU referendum campaign 2010. In: *Conference papers: International Communication Association: annual meeting,* 2010 [online]. Disponibil: https://dare.uva.nl/search?identifier=6a05efc0-443d-4711-858b-ab36baac9ab1.

3. BENFORD, Robert, SNOW, David. Framing Processes and Social Movements. *Overview and Assessment. Annual Review of Sociology,* 2000, pp. 611-640.

4. DOMBOS, Tamas. *Critical Frame Analysis: A Comparative Methodology for the QUING Project*. Center for Policy Studies Central European University. Budapest, Hungary, 2012.

5. ENTMAN, Robert. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. Journal of Communication, 1993, pp. 51-58.

6. 6. ENTMAN, Robert, Usher Nikki. Framing in a Fractured Democracy: Impacts of Digital Technology on Ideology, Power and Cascading Network Activation. *Communication Theory*, 68, 2018, pp. 298-308 [online]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/324557909.

7. FILLMORE, Charles. Frame Semantics. *Linguistics in the Morning Calm: Selected Papers from SICOL-1981*, Seoul: Hanshin Pub., 1982, pp. 116-117.

8. *FrameNet* [online]. Disponibil: https://framenet.icsi.berkeley.edu/.

9. GAMSON, William. The social psychology of collective action. În: Morris A., Mueller C. *Frontiers in social movement theory*. Yale University Press, 1992, pp. 53-76.

10. GÂNDUL, Marius Tucă *Show* [online]. Disponibil: https://www.youtube.com/live/KPpJm5P-J_o?si=7CBRiLic_RBvQIfu.

11. GOFFMAN, Erving. *Frame Analysis*. Harmondsworth: Penguin Books, 1974.

12. HULST, Merlijn van. Discourse, framing and narrative: three ways of doing critical, interpretive policy analysis. *Critical Policy Studies.* 2024, 19/1, pp. 74-96 [online]. Disponibil: https://doi.org/10.1080/19460171.2024.2326936.

13. JÜRGEN, Gerhards. Framing dimensions and framing strategies: contrasting ideal- and real-type frames. *Social Science Information*, 34/2, 1995, pp. 225-248.

14. LAKOFF, George. Why it Matters How We Frame the Environment. *Environmental Communication*, 4/1, pp. 70-81, 2010.

15. MENDONÇA, Ricardo F., SIMÕES, Paula. Frame Analysis. *Research Methods in Deliberative Democracy*. Oxford: OUP, 2022. pp. 345-355 [online]. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/365467538_Frame_Analysis.

16. ZGÂRCIU, Liviu. Ioachim Crăciun și militanismul istoriografiei clujene interbelice. *Annales Universitatis Apulensis Series Historica*. Nr. 1, 2009, pp. 171-181.

17. VYVYAN, Evans, Green Melanie. *Cognitive Linguistics Evans*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006.